

թեանց նախանձելի դարձած է, ոչ միայն Սիոնի պատմական և նուիրական նշանակութեամբը, այլ և բաց հորիզոնովը, մաքուր օդովը և ճովասուն գիրքովը, զի թէպէտ բնակութեանց մօտ, բայց խնդուամիերէ և քաղաքամիջի խտացած մթնոլորտէն ազատ է: Ս. Յակոբեանց Աթոռին գրաւած տարածութիւնը միապաղաղ ստացութիւն մը կը կազմէ:

Թէ Միաբանական և թէ ուխտաւորական բնակարանները և թէ քաղաքացւոց բնակութեան մասերը հետզհետէ ստացուած կամ շինուած կտորներ են, ինչպէս պատմական յիշատակներ ալ կը հաւաստեն: Շինութեան ոճը ընդհանրապէս հինն է, հաստ պատերով, ցած դուռերով, պղտիկ սլատուհաններով և կամարակապ առաստաղներով: Շինուածանիւթն է քարը որ առատ է Երուսաղէմի ամեն կողմերը:

Վանականաց և ուխտաւորաց սահմանեալ միւս բոլոր շինութիւնք կեդրոնական մասը կը գրաւեն, և իբր 175 մէթր երկայն և 100 մէթր լայն, այսինքն իբր 18,000 մէթր քառակուսի տարածութիւն ունին, և և այս մասին մէջ են Ս. Յակոբեանց Մայր տաճարը և Ս. Թէոդորոս եկեղեցին. ինքնուրոյն մասեր կը կազմեն Չամ թաղը, Ժառանգաւորաց Վարժարանին յատկացեալ, գմբեթայարկ ճեմարանը՝ որ վարժարանին մաս կը կազմէ, Ս. Հրեշտակապետաց եկեղեցին ու վանքը, կեդրոնական շինուածը մէջէմէջ բաւիղանման անցքերով միացած է, և շատ մը թաղերու կը բաժնուի: Վանքին մեծ դուռը կը բացուի առջևի հրապարակի վրայ: Դրան վրայ երևցող ճակատի մասը հին տրեղաթաղն է, կէս կամար անցքին վրայ բարձրացող շէնքը սեղանատունն է, իսկ միւս կողմի մեծ կամարին վրայ կը բարձրանայ Պատրիարքարանը: Ս. Յակոբեանց վանքին, եկեղեցւոյն եւ այլ շինուածոց տարածութեան մասին գաղափար մը տալէ վերջ կ'անցնինք մեր բուն նիւթին. նախ գրել թէ որո՞նց յիշատակին կառուցուած է հայկական այս վանքն ու եկեղեցին, ապա եկեղեցիին ու անոր սրբավայրերուն պատմական ծագումը յիշել ու նկարագրել, մէջբերելով ամենէն հին յիշատակարանները. պատմել ու յիշատակել վանքին այն ամեն գլխաւոր ու կարևոր շէնքերը որ պատմականօրէն բազմադիմի օգուտներ ընծայած են Ս. Յակոբեանց վանքին: